

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра «Економіка і бізнес»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри, к.е.н., доцент

 Лариса БОЛТЯНСЬКА

«31» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організація і планування»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за ОПП
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Факультет економіки та бізнесу

2022 – 2023 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація і планування» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». - Запоріжжя, ТДАТУ – 14 с.

Розробник: к. е. н. доцент, Ганна ЗАВАДСЬКИХ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки і бізнесу

Протокол № 1 від «31» серпня 2022 року

В.о. завідувача кафедри економіки і бізнесу

к.е.н., доцент Лариса БОЛТЯНСЬКА

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»

Протокол № 1 від «02» вересня 2022 року

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 5	Галузь знань: <u>07"Управління та адміністрування"</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 150 годин		Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		3	6-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 4 год. самостійна робота студента – 6,3 год.	Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	24 год.
	Лабораторні заняття	-	
	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Практичні заняття	24 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	102 год.
		Форма контролю: екзамен	

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування у студентів системи знань та практичних навичок з раціональної організації виробництва та ефективного планування функціонування виробничих систем підприємства.

Завдання курсу – оволодіння знаннями теорії організації виробничих систем та навичками планування і контролю за їх діяльністю для забезпечення ефективного управління підприємством.

Предмет курсу – зв'язки та відносини між елементами виробничої системи, що відображують сутність і зміст процесів планування, організації та ефективного використання ресурсів в ході виготовлення продукції підприємством.

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами ВО:

- *Загальних компетентностей:*

- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.
- ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

- *Спеціальних (фахових) компетентностей:*

- ФК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.
- ФК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
- ФК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.
- ФК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.
- ФК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.
- ФК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

- *Програмних результатів навчання:*

- РН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
- РН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.
- РН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.
- РН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур

PH 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур

PH 14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

PH 15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.

PH 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

PH 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

PH 22. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

- soft skills

- комунікативні навички: письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.

- уміння виступати привселюдно: навички, необхідні для виступів на публіці; проводити презентації.

- керування часом: уміння справлятися із завданнями вчасно.

- гнучкість і адаптивність: гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем.

- лідерські якості: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння встановлювати мету, планувати.

- особисті якості: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до навколишніх.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «*Організація виробничого процесу*»

Тема 1. Організація виробництва як предмет вивчення та форма забезпечення ефективної діяльності підприємства.

[1],[2],[6],[10],[12]

Сутність поняття “організація”. Загальні закони організації. Історія розвитку науки про організацію виробництва. Організація, закони і принципи організації виробництва, сучасні теорії організації. Наукові основи організації за Тейлором. Місія і цілі організації

Тема 2. Виробничі системи.

[2],[5],[6],[9],[11],[12],[13]

Система, виробнича система, принципи організації, ресурси, резерви, структура, організація виробництва, просторова організація виробництва, форми організації виробництва: спеціалізація, концентрація, комбінування, кооперування, диверсифікація, конверсія, виробнича ділянка, робоче місце, ділянка, цех.

Тема 3. Організація виробничого процесу в просторі і часі

[1],[2],[5],[7],[9],[10],[12]

Організація виробничого процесу в просторі. Поняття генерального плану підприємства. Показники ефективності розробки генерального плану. Вимоги щодо ефективного розміщення виробничих підрозділів. Організаційно-технологічні аспекти розміщення устаткування. Поняття та структура виробничого циклу. Робочий період і час перерв. Фактори, які впливають на тривалість виробничого циклу. Мета організації виробничого процесу в часі. Послідовний, паралельний та паралельно-послідовний види поєднання операційних циклів. Тривалість виробничого циклу при різних видах руху предметів праці. Основні шляхи скорочення тривалості виробничого циклу.

Тема 4. Організація трудових процесів та нормування праці

[2],[3],[6],[8],[9],[11],[12]

Трудовий процес як складова виробничого процесу. Методологічні засади наукової організації праці. Основні напрями наукової організації праці. Поняття та значення поділу праці. Види поділу праці. Поняття "межі" та "рівня" поділу праці. Технічні, економічні, психофізіологічні та соціальні межі поділу праці. Економічні, психофізіологічні та соціальні критерії поділу праці. Поняття та значення кооперації праці. Організаційні та економічні межі кооперації праці.

Міжцехова, міжділянична і внутрішньоділянична форма кооперації. Кооперування праці за умов індивідуального виконання роботи на окремих робочих місцях, багатостатної роботи та суміщення трудових функцій і спеціальностей під час колективної роботи. Колективні форми організації праці. Спеціалізовані і комплексні бригади.

Тема 5. Організація комплексної технічної підготовки виробництва

[2],[3],[4],[8],[9],[10],[11],[12]

Суть технічної підготовки виробництва. Головні завдання та стадії технічної підготовки виробництва. Науково-дослідні роботи та конструкторська підготовка виробництва. Технологічна підготовка виробництва. Економічна оцінка ефективності інвестицій в освоєння виробництва нової продукції. Економічна оцінка варіанту технологічного процесу і обґрунтування вибору технологічного оснащення. Зміст та етапи організаційно-економічної підготовки виробництва. Організація промислового освоєння виробництва продукції. Шляхи прискорення створення та освоєння виробництва нових виробів.

Тема 6. Сутність і організаційно-методологічні основи планування діяльності підприємства

[1],[3],[4],[8],[10],[12], [13]

Планування як функція управління. Сутність, завдання і функції ринкового планування, його об'єктивна необхідність та доцільність. Предмет і метод внутрішньофірмового планування. Види і зміст внутрішньогосподарського планування. Проблеми планування. Сучасна концепція внутрішньофірмового планування. Методичні підходи до планування. Взаємозв'язок перспективних і поточних планів. Принципи і методи планування. Система планів: ключові поняття, характеристики і призначення. Сутність розробки програми (плану) дій і основні класичні вимоги: необхідність, єдність, безперервність, гнучкість і точність. Основні принципи планування. Сучасні загальноекономічні вимоги до планів: системність, цілеспрямованість, комплексність, оптимальність, ефективність, пріоритетність, збалансованість, директивність, самостійність, рівнонапруженість, конкретність, об'єктивність, динамічність, ризик.

Змістовий модуль 2. «Планування діяльності виробничих систем»

Тема 7.

Планування збуту продукції

[2],[3],[5],[6],[8],[9],[10],[12],[13]

Планування продажу (реалізації) товарів і послуг. Збут продукції як умова задоволення потреб покупців (споживачів) і формування виробничої програми, витрат на виробництво та реалізацію товарів. Схема взаємодії плану реалізації продукції з іншими планами. Основні показники плану збуту і реалізації продукції та порядок їх розрахунку. Алгоритм планування збуту продукції.

Тема 8. Планування матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства

[1],[3],[4],[5],[7],[9], [10], [11]

Зміст, завдання та послідовність розроблення плану матеріально-технічного забезпечення. Сучасні методи планування потреби в матеріальних ресурсах. Вибір постачальника та планування поставок матеріальних ресурсів. Системи управління запасами. Планування потреби в матеріальних ресурсах і показники ефективності їх використання. Зміст та основні завдання плану. Планування потреби в сировині і матеріальних ресурсах. Запаси, їх види та регулювання.

Тема 9. Організація технічного контролю якості

[1],[2],[5],[6],[8],[9],[11]

Якість продукції та показники її оцінки. Методи оцінки рівня якості продукції. Сутність, завдання та об'єкти контролю якості на виробництві. Організація контролю якості, його види і методи. Метрологічне забезпечення якості. Міжнародні системи управління якістю продукції. Аудит якості. Сертифікація продукції і систем управління якістю. Поняття системи управління якістю продукції на підприємстві. Органи контролю якості продукції на підприємстві. Сутність, принципи та види сертифікації продукції. Міжнародні системи сертифікації. Етапи організації комплексного управління якістю на підприємстві (відповідно до ISO 9001).

Тема 10. Планування персоналу й оплати праці

[1],[4],[6],[7],[9],[10], [12], [13]

Планування трудових ресурсів. Соціальна функція виробництва. Взаємодія трудових і виробничих чинників. Завдання планування потреб в персоналі. Вплив ефективної зайнятості на результати діяльності підприємства. Персонал підприємства і його класифікація. Структура персоналу за категоріями та їх характеристики. Методи визначення кількісного і якісного складу працівників. Нормативна база планування потреби в персоналі. Трудові нормативи (часу, обслуговування, управління, керованості). Фонд робочого часу (календарний, номінальний, ефективний). Розрахунок поточної, додаткової і перспективної потреби персоналу. Аналіз використання кадрів: (явочний, списковий, середньосписковий склад). Оцінка балансу робочого часу. Особливості планування та гнучкого використання робочої сили за умов невизначеності.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				Балів
			Годин				
			Лк.	Лаб.	Пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. «Організація виробничого процесу»							
1	Лекція 1	Організація виробництва як предмет вивчення та форма	2				

		забезпечення ефективної діяльності підприємства					
	Практичне заняття 1	Організація виробництва як предмет вивчення та форма забезпечення ефективної діяльності підприємства			2		2
	Самостійна робота 1	Робота на ОП				8	1
2	Лекція 2	Виробничі системи	2				
	Практичне заняття 2	Виробничі системи			2		2
	Самостійна робота 2	Робота на ОП				8	2
3	Лекція 3	Організація виробничого процесу в просторі і часі	2				
	Практичне заняття 3	Організація виробничого процесу в просторі і часі			2		2
	Самостійна робота 3	Робота на ОП				8	2
4	Лекція 4	Організація трудових процесів та нормування праці	2				
	Практичне заняття 4	Організація трудових процесів та нормування праці			2		3
	Самостійна робота 4	Робота на ОП				8	2
5	Лекція 5	Організація комплексної технічної підготовки	2				

		виробництва					
	Практичне заняття 5	Організація комплексної технічної підготовки виробництва			2		3
	Самостійна робота 5	Робота на ОП				8	2
6	Лекція 6	Сутність організаційно-методологічні основи планування діяльності підприємства	2				
	Практичне заняття 6	Сутність організаційно-методологічні основи планування діяльності підприємства			2		3
	Самостійна робота 6	Робота на ОП					1
7,8	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I				11	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I					10
Всього за змістовий модуль 1 – 75			12	-	12	51	35
Змістовий модуль 2. «Планування діяльності виробничих систем»							
9	Лекція 7	Планування збуту продукції	2				
	Практичне заняття 7	Планування збуту продукції			2		2
	Самостійна робота 7	Робота на ОП				8	1
10	Лекція 8	Планування збуту продукції	2				
	Практичне заняття 8	Планування збуту продукції			2		2

	Самостійна робота 8	Робота на ОП				8	2
11	Лекція 9	Планування матеріально- технічного забезпечення діяльності	2				
	Практичне заняття 9	Планування матеріально- технічного забезпечення діяльності			2		2
	Самостійна робота 9	Робота на ОП				8	2
12	Лекція 10	Планування матеріально- технічного забезпечення діяльності	2				
	Практичне заняття 10	Планування матеріально- технічного забезпечення діяльності			2		3
	Самостійна робота 10	Робота на ОП				8	2
13	Лекція 11	Планування персоналу й оплати праці	2				
	Практичне заняття 11	Планування персоналу й оплати праці			2		3
	Самостійна робота 11	Робота на ОП				8	2
14	Лекція 12	Планування персоналу й оплати праці	2				
	Практичне заняття 12	Планування персоналу й оплати праці			2		3
	Самостійна робота 12	Робота на ОП					1
15,16	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК				11	

		II					
	ПМК II	Підсумковий контроль за модуль II					10
Всього за змістовний модуль 2 –70 год			12	-	12	51	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 150 год							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Суть системного підходу.
2. Поняття підприємства як виробничої системи.
3. Характерні ознаки підприємства як виробничої системи.
4. Функціональні підсистеми підприємства.
5. Виробничий процес та його структура.
6. Суть основних, допоміжних та обслуговуючих виробничих процесів.
7. Прості і складні виробничі процеси.
8. Технологія – як головна складова виробничого процесу.
9. Види технологій.
10. Структура технологічного процесу.
11. Принципи раціональної організації виробничих процесів.
12. Планування виробничого процесу.
13. Розробка та формалізація технологічного процесу.
14. Поопераційна та маршрутна карта виробничого процесу.
15. Основне, допоміжне, підсобне та побічне виробництво.
16. Основні структурні виробничі підрозділи підприємства: цех, відділення, виробнича дільниця.
17. Основні, допоміжні та обслуговуючі цехи підприємств.
18. Технологічний та предметний принципи спеціалізації виробничих підрозділів.
19. Показники, що характеризують виробничу структуру підприємства.
20. Номенклатура, асортимент та масштаби виробництва продукції – визначальні фактори формування виробничої структури підприємства.
21. Інші фактори, що визначають виробничу структуру підприємства.
22. Охарактеризуйте принципи організації Файоля. Що таке “місток” Файоля?
23. Поточкова система організації виробництва зі складальним конвеєром Форда
24. Наукові основи організації за Тейлором.
25. Місія і цілі організації.
26. Загальні принципи організації та їх характеристика.
27. Етапи розвитку теорії організації.
28. Застосування діаграм Ганта в організації виробництва.
29. Модель теорії організації - “сміттєвого кошика” Джеймса Марча.
30. Теорія організації як наука.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Планування продуктивності праці.
2. Сутність продуктивності праці.
3. Об'єктивна необхідність її підвищення.
4. Система показників продуктивності праці: натуральні, трудові, вартісні, окремі, загальні, багатофакторні, капіталовіддачі і матеріаловіддачі.
5. Структура та зміст плану з продуктивності праці.
6. Сучасні системи підвищення продуктивності праці.
7. Нормалізація умов і інтенсивності праці.
8. Чинники, що визначають працездатність і результативність праці.
9. Постійні та змінні виробничі витрати.
10. Загальні або валові витрати.
11. Показники середніх та граничних витрат.
12. Собівартість і її структура.
13. Групування витрат за економічними елементами та калькуляційними статтями.
14. Планування й регулювання цін.
15. Ціни як головний регулятор економічного життя.
16. Сутнісно-змістова характеристика ціни.
17. Види цін та їх вимірювачі.
18. Планування розрахункових (номінальних) і оптимальних ринкових цін.
19. Метод оптимізації витрат і цін.
20. Сутність фінансового механізму.
21. Функції і процеси фінансових внутрішньофірмових відносин.
22. Фінансові ресурси підприємства.
23. Валовий і чистий прибуток.
24. Показники середнього, валового і граничного доходу.
25. Сутність фінансового механізму.
26. Функції і процеси фінансових внутрішньофірмових відносин.
27. Фінансові ресурси підприємства.
28. Валовий і чистий прибуток.
29. Показники середнього, валового і граничного доходу.
30. Бюджетування як нова форма планування фінансів.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Про національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон України N 2157-III від 21.12.2000р. із змінами I, внесеними згідно із Законами N 2388-VI (2388-17) від 01.07.2010, ВВР, 2010, N 37, ст.496 та N 4731-VI (4731-17) від 17.05.2012 режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>

2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб. – підприємців: Закон України від 15.05.2003р. № 755- IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
4. Ачкасов А.Є., Охріменко В.М., Мількін І.В.. Планування і контроль на підприємстві : навчальний посібник. - Харків : ХНУМГ, 2014. 277 с.
5. Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. - К.: Центр навчальної літератури, 2017. 260 с.
6. Козик В. В., Гавриляк А. С., Петрушка Т. О. Організація виробництва. Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 256 с.
7. Круш П.В., Подвігіна В.І., Гулевич В.О. та ін. Організація виробництва: Підручник. К.: Каравела, 2017. 536 с.
8. Кулик, Т. П. Організація, планування і управління виробництвом: навч. посіб. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 232 с.
9. Петров В. М. Організація виробництва та планування діяльності на підприємствах АПК: навч. Посібник. Харк. нац. аграр. ун-т. – Х.: Майдан, 2016. 362 с.
10. Прохорова В. В., Давидова О. Ю. Організація виробництва: навч. посібник. Х.: Вид-во Іванченка І.С., 2018. 275 с.

Допоміжна:

11. Бачевський Б.Є., І.В. Заблудська, Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства.-Інтернет-ресурс:
http://pidruchniki.com/1584072014720/ekonomika/potentsial_i_rozvitok_pidpriyemstva
12. Верланов Ю. Ю. Бізнес-планування: теорія та практика: [навчальний посібник] Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 244 с.
13. Тебенко В.М. Взаємозв'язок категорій «ефективність» та «результативність» господарської діяльності підприємства. Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2014. – № 3 (27). С. 7-10.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=2146>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
4. Державна служба статистики <http://rsp.ukrstat.gov.ua/>